

3.2 ขายสินทรัพย์ถาวรที่มีอยู่เดิมบางส่วน ในการขายสินทรัพย์ถาวรไปบางส่วน ทำให้สินทรัพย์ถาวรแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ขายไปและส่วนที่เหลืออยู่ ดังนั้น การคำนวณค่าเสื่อมราคาจึงต้องคำนวณค่าเสื่อมราคา 2 ครั้ง แล้วนำมาบวกกันเป็นค่าเสื่อมราคาปีนี้

1. ส่วนที่ขาย

1.1 ค่าเสื่อมราคา = ราคาทุนส่วนที่ขาย × อัตราร้อยละ × ระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 ม.ค. จนถึงวันขาย

1.2 ค่าเสื่อมราคาสะสม = ค่าเสื่อมราคาตั้งแต่วันที่ซื้อจนถึงวันขาย

1.3 ราคาตามบัญชี ณ วันขาย = ราคาทุน - ค่าเสื่อมราคาสะสม

1.4 กำไรขาดทุนจากการจำหน่าย = เงินที่ขายได้ - ราคาตามบัญชี

2. ส่วนที่เหลืออยู่

ค่าเสื่อมราคา = ราคาทุนส่วนที่เหลือ × อัตราร้อยละ

∴ ค่าเสื่อมราคาปีนี้ = ค่าเสื่อมราคาส่งที่ขาย + ค่าเสื่อมราคาส่งที่เหลือ

ตัวอย่าง 1 ม.ค. 34 อุปกรณ์สำนักงานคงเหลือยกมา 50,000 บาท
 1 ส.ค. 34 ขายอุปกรณ์สำนักงานไปบางส่วนราคาทุน 12,000 บาท ได้เงิน 7,000 บาท อุปกรณ์สำนักงานนี้ซื้อเมื่อ 1 พ.ย. 31 คิดค่าเสื่อมราคา 20% ต่อปี

คำนวณได้ดังนี้ :-

1. ส่วนที่ขาย

1.1 ค่าเสื่อมราคา = $12,000 \times 20\% \times \frac{7}{12} = 1,400$ บาท

1.2 ค่าเสื่อมราคาสะสม

ปี 2531 (ปีที่ซื้อ) = $12,000 \times 20\% \times \frac{2}{12} = 400$

2532 = $12,000 \times 20\% = 2,400$

2533 = $12,000 \times 20\% = 2,400$

2534 (ปีที่ขาย) = $12,000 \times 20\% \times \frac{7}{12} = \underline{1,400}$

∴ ค่าเสื่อมราคาสะสม 6,600 บาท

$$1.3 \text{ ราคาตามบัญชี} = 12,000 - 6,600 = 5,400 \text{ บาท}$$

$$1.4 \text{ กำไรจากการจำหน่าย} = 7,000 - 5,400 = 1,600 \text{ บาท}$$

2. ส่วนที่เหลืออยู่

$$\begin{aligned} \text{ค่าเสื่อมราคา} &= (50,000 - 12,000) \times 20\% \\ &= 7,600 \text{ บาท} \end{aligned}$$

ในกรณีนี้จะได้รับรายได้และค่าใช้จ่ายเพื่อนำไปคำนวณกำไรขาดทุนด้วย

$$1. \text{ ค่าเสื่อมราคาปีนี้} = 1,400 + 7,600 = 9,000 \text{ บาท}$$

$$2. \text{ กำไรจากการจำหน่าย} = 1,600 \text{ บาท}$$

3.3 ขายสินทรัพย์ถาวรที่มีอยู่เดิมไปบางส่วนและซื้อสินทรัพย์ถาวรเพิ่มเติม
(สินทรัพย์ถาวรในกรณีนี้จะต้องพิจารณาแยกออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. ส่วนที่ขาย
2. ส่วนที่คงเหลืออยู่ (สินทรัพย์ถาวรเดิม)
3. ส่วนที่ซื้อเพิ่มเติม

1. ส่วนที่ขาย

$$1. \text{ ค่าเสื่อมราคา} = \text{ราคาทุนของส่วนที่ขาย} \times \text{อัตรา ร้อยละ} \times \text{ระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 ม.ค. ถึงถึงวันขาย}$$

$$2. \text{ ค่าเสื่อมราคาสะสม} = \text{ค่าเสื่อมราคาตั้งแต่วันซื้อจนถึงวันขาย}$$

$$3. \text{ ราคาตามบัญชี} = \text{ราคาทุนส่วนที่ขาย} - \text{ค่าเสื่อมราคา สะสม}$$

$$4. \text{ กำไรขาดทุนจากการจำหน่าย} = \text{เงินที่ขายได้} - \text{ราคาตามบัญชี}$$

2. ส่วนที่เหลืออยู่

$$\text{ค่าเสื่อมราคา} = \text{ราคาทุนส่วนที่เหลือ} \times \text{อัตรา ร้อยละ}$$

3. ส่วนที่ซื้อเพิ่มเติม

$$\text{ค่าเสื่อมราคา} = \text{ราคาทุนที่ซื้อ} \times \text{อัตรา ร้อยละ} \times \text{ระยะเวลาตั้งแต่วันซื้อ จนถึง 31 ธ.ค.}$$

ตัวอย่าง

- 1 ม.ค. 34 อุปกรณ์สำนักงานคงเหลือยกมา 30,000 บาท
1 พ.ค. 34 ขายอุปกรณ์สำนักงานไปบางส่วนราคาทุน 9,000 บาท ได้เงิน 4,000 บาท อุปกรณ์สำนักงานนี้ซื้อเมื่อ 1 ต.ค. 28
1 มิ.ย. 34 ซื้อเครื่องพิมพ์ดีดภาษาไทย 1 เครื่อง ราคา 12,000 บาท คิดค่าเสื่อมราคา 10% ต่อปี

คำนวณได้ดังนี้

1. ส่วนที่ขาย

1. ค่าเสื่อมราคา = $9,000 \times 10\% \times \frac{4}{12} = 300$ บาท

2. ค่าเสื่อมราคาสะสม

2528 (ปีที่ซื้อ) = $9,000 \times 10\% \times \frac{3}{12} = 225$

2529 = $9,000 \times 10\% = 900$

2530 = $9,000 \times 10\% = 900$

2531 = $9,000 \times 10\% = 900$

2532 = $9,000 \times 10\% = 900$

2533 = $9,000 \times 10\% = 900$

2534 (ปีที่ขาย) = $9,000 \times 10\% \times \frac{4}{12} = \underline{300}$

5,025

3. ราคาตามบัญชี ณ วันขาย = $9,000 - 5,025 = 3,975$ บาท

4. กำไรจากการจำหน่าย = $4,000 - 3,975 = 25$ บาท

2. ส่วนที่เหลืออยู่

ค่าเสื่อมราคา = $(30,000 - 9,000) \times 10\% = 2,100$

3. ส่วนที่ซื้อเพิ่มเติม

ค่าเสื่อมราคา = $12,000 \times 10\% \times \frac{7}{12} = 700$

รายได้และค่าใช้จ่ายที่นำไปคำนวณกำไรขาดทุนมี 2 รายการดังนี้ :-

1. ค่าเสื่อมราคาปีนี้ = 300 + 2,100 + 700 = 3,100 บาท
2. กำไรจากการจำหน่าย = 25 บาท

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างการทำงานกำไรขาดทุนและงบดุลโดยการใช้วิธีวิเคราะห์

ร้านรวมการค้าไม่ได้จัดทำบัญชีตามระบบบัญชีคู่ ได้ขอร้องให้ท่านช่วยจัดทำงบกำไรขาดทุนและงบดุล วันที่ 31 ธันวาคม 2534

จากการวิเคราะห์สมุดเงินสดระหว่างปี 2534 ที่ดำเนินการค้ามา มีรายการต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้ :-

	เงินสดคงเหลือยกมา 1 มกราคม 2534		72,000
รายรับ	ขายสินค้าเป็นเงินสด	150,000	
	เก็บเงินจากลูกค้า	250,000	
	เก็บเงินตามตั๋วเงินรับ	40,000	
	ขายอุปกรณ์สำนักงาน	<u>6,000</u>	<u>446,000</u>
			518,000
รายจ่าย	จ่ายชำระหนี้ให้เจ้าหนี้	240,000	
	จ่ายค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	1,100	
	ซื้อสินค้าเป็นเงินสด	30,000	
	ซื้ออุปกรณ์สำนักงาน	24,000	
	ซื้อวัสดุสำนักงาน	2,900	
	จ่ายชำระหนี้เงินกู้	100,000	
	จ่ายค่าน้ำ-ค่าไฟ	8,000	
	ถอนเงินใช้ส่วนตัว	2,000	
	จ่ายค่าเช่า	12,000	
	จ่ายค่าดอกเบี้ย	31,500	
	จ่ายเงินเดือน	30,000	
	จ่ายค่าโฆษณา	<u>2,000</u>	<u>483,500</u>
	เงินสดคงเหลือ 31 ธันวาคม 2534		<u><u>34,500</u></u>

จากการสำรวจตรวจสอบและสอบถามเกี่ยวกับทรัพย์สินและหนี้สินต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

สินทรัพย์ ณ วันที่ 1 มกราคม 2534 ประกอบด้วย

ลูกหนี้การค้า	50,000
หนี้สงสัยจะสูญ	2,000
ตัวเงินรับ	30,000
สินค้าคงเหลือ	90,000
วัสดุสำนักงาน	4,000
ค่าเช่าจ่ายล่วงหน้า	3,000
อุปกรณ์สำนักงาน	50,000
ที่ดิน	200,000

หนี้สิน ณ วันที่ 1 มกราคม ประกอบด้วย

เจ้าหนี้	75,000
ค่าน้ำ—ค่าไฟค้างจ่าย	1,500
ดอกเบียค้างจ่าย	6,000
เงินกู้	200,000

สินทรัพย์ ณ วันที่ 31 มกราคม 2534 ประกอบด้วย

ลูกหนี้	48,000
ตัวเงินรับ	12,000
สินค้าคงเหลือ	58,000
วัสดุสำนักงาน	2,400
ค่าเช่าจ่ายล่วงหน้า	1,800
อุปกรณ์สำนักงาน	59,000
ที่ดิน	200,000

หนี้สิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2534 ประกอบด้วย

เจ้าหนี้	61,000
ค่าน้ำ—ค่าไฟค้างจ่าย	1,600
ดอกเบียค้างจ่าย	?
เงินกู้	100,000

ข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติมมีดังนี้ :-

1. ประมาณหนี้สงสัยจะสูญ 3% ของยอดลูกหนี้คงเหลือปลายปี
2. ระหว่างปีรับคืนสินค้า 500 บาท ส่งคืนสินค้า 1,000 บาท ตัดหนี้สูญ 1,000 บาท ส่วนลดจ่าย 1,200 บาท ส่วนลดรับ 2,000 บาท
3. อุปกรณ์สำนักงาน ณ วันที่ 1 มกราคม 2534 นั้นซื้อเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2527 ได้ขายไปบางส่วนราคาทุน 15,000 บาท ได้เงิน 6,000 บาท เมื่อ 1 เมษายน 34 และซื้ออุปกรณ์สำนักงานเพิ่มเติมเมื่อ 31 พฤษภาคม 2534 เป็นเงิน 24,000 บาท คิดค่าเสื่อมราคา 10% ต่อปี
4. ชำระหนี้เงินกู้เมื่อ 1 สิงหาคม 2534 จำนวน 100,000 บาท ซึ่งการกู้เงินนี้ต้องชำระดอกเบี้ยปี 2 งวด ทุกวันที่ 1 พฤษภาคม และ 1 พฤศจิกายน ในอัตรา 18% ต่อปี

การคำนวณรายละเอียดต่าง ๆ ในงบกำไรขาดทุน มีดังนี้ :-

1. คำนวณยอดขาย

		ลูกหนี้	
ยอดยกมา	50,000	เก็บเงินจากลูกหนี้	250,000
ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ	272,700	รับชำระหนี้เป็นตัวเงินรับ*	22,000
		ตัดหนี้สูญ	1,000
		รับคืนสินค้า	500
		ส่วนลดจ่าย	1,200
		ยอดยกไป	<u>48,000</u>
	<u>322,700</u>		<u>322,700</u>

		ตัวเงินรับ	
ยอดยกมา	30,000	เก็บเงินตามตัวเงินรับ	40,000
รับชำระหนี้เป็นตัวเงินรับ*	<u>22,000</u>	ยอดยกไป	<u>12,000</u>
	<u>52,000</u>		<u>52,000</u>

$$\begin{aligned}
 \therefore \text{ยอดขาย} &= \text{ขายเป็นเงินสด} + \text{ขายเป็นเงินเชื่อ} \\
 &= 150,000 + 272,700 \\
 &= \underline{422,700} \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

2. จำนวนยอดซื้อ

เจ้าหนี้			
จ่ายชำระหนี้ให้เจ้าหนี้	240,000	ยอดยกมา	75,000
ส่งคืนสินค้า	1,000	ซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ	229,000
ส่วนลดรับ	2,000		
ยอดยกไป	<u>61,000</u>		
	<u>304,000</u>		<u>304,000</u>

$$\begin{aligned}
 \therefore \text{ยอดซื้อ} &= \text{ซื้อเป็นเงินสด} + \text{ซื้อเป็นเงินเชื่อ} \\
 &= 30,000 + 229,000 \\
 &= \underline{259,000} \text{ บาท}
 \end{aligned}$$

3. จำนวนหนี้สงสัยจะสูญ

ค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ			
ตัดหนี้สูญ	1,000	ยอดยกมา	2,000
ยอดยกไป (48,000 × 3%)	<u>1,440</u>	หนี้สงสัยจะสูญ	<u>440</u>
	<u>2,440</u>		<u>2,440</u>

4. จำนวนวัสดุสำนักงานใช้ไป

วัสดุสำนักงาน			
ยอดยกมา	4,000	วัสดุสำนักงานใช้ไป	4,500
ซื้อวัสดุสำนักงาน	<u>2,900</u>	ยอดยกไป	<u>2,400</u>
	<u>6,900</u>		<u>6,900</u>

5. จำนวนค่าเช่า

ค่าเช่าจ่ายล่วงหน้า			
ยอดยกมา	3,000	ค่าเช่า	13,200
จ่ายค่าเช่า	<u>12,000</u>	ยอดยกไป	<u>1,800</u>
	<u>15,000</u>		<u>15,000</u>

6. คำนวณค่าเสื่อมราคา และกำไรขาดทุนจากการจำหน่าย

1. ส่วนที่ขาย

$$\begin{aligned} 1. \text{ ค่าเสื่อมราคา} &= 15,000 \times \frac{10}{100} \times \frac{3}{12} \\ &= 375 \end{aligned}$$

2. ค่าเสื่อมราคาสะสม ณ วันขาย

$$\begin{aligned} 2527 &= 15,000 \times \frac{10}{100} \times \frac{9}{12} = 1,125 \\ 2528 &= 15,000 \times \frac{10}{100} = 1,500 \\ 2529 &= 15,000 \times \frac{10}{100} = 1,500 \\ 2530 &= 15,000 \times \frac{10}{100} = 1,500 \\ 2531 &= 15,000 \times \frac{10}{100} = 1,500 \\ 2532 &= 15,000 \times \frac{10}{100} = 1,500 \\ 2533 &= 15,000 \times \frac{10}{100} = 1,500 \\ 2534 &= 15,000 \times \frac{10}{100} \times \frac{3}{12} = \underline{375} \end{aligned}$$

$$\therefore \text{ ค่าเสื่อมราคาสะสม ณ วันขาย} \quad \underline{\underline{10,500}}$$

$$\begin{aligned} 3. \text{ ราคาตามบัญชี} &= 15,000 - 10,500 \\ &= 4,500 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 4. \text{ กำไรจากการจำหน่าย} &= 6,000 - 4,500 \\ &= 1,500 \text{ บาท} \end{aligned}$$

2. ส่วนที่เหลืออยู่ (อุปกรณ์สำนักงานที่มีอยู่เต็มคงเหลือ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2534)

$$\begin{aligned} \text{ค่าเสื่อมราคา} &= (50,000 - 15,000) \times \frac{10}{100} \\ &= 3,500 \end{aligned}$$

3. ช้อเพิ่มเติม

$$\begin{aligned} \text{ค่าเสื่อมราคา} &= 24,000 \times \frac{10}{100} \times \frac{7}{12} \\ &= 1,400 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \therefore \text{ ค่าเสื่อมราคาปีนี้} &= 375 + 3,500 + 1,400 \\ &= \underline{\underline{5,275}} \text{ บาท} \end{aligned}$$

$$\therefore \text{ กำไรจากการจำหน่าย} = \underline{\underline{1,500}} \text{ บาท}$$

7. จำนวนค่าน้ำ—ค่าไฟ

ค่าน้ำ—ค่าไฟค้างจ่าย

จ่ายค่าน้ำ—ค่าไฟ	8,000	ยอดยกมา	1,500
ยอดยกไป	<u>1,600</u>	ค่าน้ำ—ค่าไฟ	<u>8,100</u>
	<u>9,600</u>		<u>9,600</u>

8. จำนวนดอกเบีย้จ่าย

ดอกเบี้ยค้างจ่าย

จ่ายค่าดอกเบี้ย	31,500	ยอดยกมา	6,000
ยอดยกไป	<u>3,000</u>	ดอกเบี้ยจ่าย	<u>28,500</u>
	<u>34,500</u>		<u>34,500</u>

ดอกเบี้ยค้างจ่ายปลายปี จำนวนได้จากยอดเงินกู้คงเหลือ 100,000 บาท และชำระค่าดอกเบี้ยแล้วเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2534

ดังนั้น คงค้างจ่ายดอกเบี้ยอีก 2 เดือน

$$= 100,000 \times \frac{18}{100} \times \frac{2}{12}$$

$$= 3,000$$

ค่าใช้จ่ายที่หาได้จากสมุดเงินสด

9. เงินเดือน	30,000 บาท
10. ค่าโฆษณา	2,000 บาท
11. ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	1,100 บาท

ค่าใช้จ่ายที่หาได้จากแหล่งอื่น

12. รับคืนสินค้า (เป็นรายการหักจากขาย)	500 บาท
13. ส่วนลดจ่าย (เป็นรายการหักจากขาย)	1,200 บาท
14. ส่งคืนสินค้า (เป็นรายการหักจากซื้อ)	1,000 บาท
15. ส่วนลดรับ (เป็นรายการหักจากซื้อ)	2,000 บาท

ร้านรามการค้า
งบกำไรขาดทุน
สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2534

ขาย (1)				422,700
หัก รับคิน (12)			500	
ส่วนลดจ่าย (13)			<u>1,200</u>	<u>1,700</u>
∴ ขายสุทธิ				421,000
หัก ต้นทุนสินค้าที่ขาย :-				
สินค้าคงเหลือต้นงวด			90,000	
บวก ซื้อสุทธิ :-				
ซื้อสินค้า (2)		259,000		
หัก ส่งคืน (14)	1,000			
ส่วนลดรับ (15)	<u>2,000</u>	<u>3,000</u>	<u>256,000</u>	
∴ ต้นทุนสินค้าที่มีเพื่อขาย				346,000
หัก สินค้าคงเหลือปลายงวด			<u>58,000</u>	<u>28,800</u>
∴ กำไรขั้นต้น				133,000
บวก กำไรจากการจำหน่ายอุปกรณ์สำนักงาน (6)				<u>1,500</u>
∴ รวมรายได้				134,500
หัก ค่าใช้จ่าย				
หนี้สงสัยจะสูญ (3)			440	
วัสดุสำนักงานใช้ไป (4)			4,500	
ค่าเช่า (5)			13,200	
ค่าเสื่อมราคา-อุปกรณ์สำนักงาน (6)			5,275	
ค่าน้ำ-ไฟฟ้า (7)			8,100	
ดอกเบี้ยจ่าย (8)			28,500	
เงินเดือน (9)			30,000	
ค่าโฆษณา (10)			2,000	
ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด (11)			<u>1,100</u>	
∴ กำไรสุทธิ				<u>93,115</u>
				<u>41,385</u>

คำนวณทรัพย์สิน หนี้สิน และทุน บางรายการเพื่อประกอบงบดุล

ก. ค่าเสื่อมราคาสะสม ณ วันที่ 1 มกราคม 2534

$$\begin{aligned} \text{ปี 2527} &= 50,000 \times \frac{10}{100} \times \frac{9}{12} = 3,750 \\ \text{2528} &= 50,000 \times \frac{10}{100} = 5,000 \end{aligned}$$

ปี 2529	=	$50,000 \times \frac{10}{100}$	=	5,000
2530	=	$50,000 \times \frac{10}{100}$	=	5,000
2531	=	$50,000 \times \frac{10}{100}$	=	5,000
2532	=	$50,000 \times \frac{10}{100}$	=	5,000
2533	=	$50,000 \times \frac{10}{100}$	=	<u>5,000</u>
				<u><u>33,750</u></u>

ข. ทุน ณ วันที่ 1 มกราคม 2534

จากสมการบัญชี

$$\begin{aligned} \text{สินทรัพย์} &= \text{หนี้สิน} + \text{ทุน} \\ \text{ดังนั้น} \quad \text{ทุน} &= \text{สินทรัพย์} - \text{หนี้สิน} \\ \text{สินทรัพย์ ณ วันที่ 1 มกราคม 2534} &\text{ มีดังนี้} \end{aligned}$$

เงินสด		72,000
ลูกหนี้	50,000	
หัก ค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ	<u>2,000</u>	48,000
ตัวเงินรับ		30,000
สินค้าคงเหลือ		90,000
วัสดุสำนักงาน		4,000
ค่าเช่าจ่ายล่วงหน้า		3,000
อุปกรณ์สำนักงาน	50,000	
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม (ก.)	<u>33,750</u>	16,250
ที่ดิน		<u>200,000</u>
∴ รวมสินทรัพย์		463,250
หัก หนี้สิน ณ 1 มกราคม 2534 มีดังนี้ :-		
เจ้าหนี้	75,000	
ค่าน้ำ-ค่าไฟค้างจ่าย	1,500	
ดอกเบียค้างจ่าย	6,000	
เงินกู้	<u>200,000</u>	<u>282,500</u>
∴ ทุน ณ 1 มกราคม 2534		<u><u>180,750</u></u>

ค. ค่าเสื่อมราคาสะสม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2534

ค่าเสื่อมราคาสะสม—อุปกรณ์สำนักงาน

ค่าเสื่อมราคาสะสมเฉพาะส่วนที่ขาย (6)	10,500	ยอดยกมา (ก)	33,750
ยอดยกไป	<u>28,525</u>	ค่าเสื่อมราคาปีนี้ (6)	<u>5,275</u>
	<u>39,025</u>		<u>39,025</u>

แสดงในรูปจำนวนได้ดังนี้ :-

ค่าเสื่อมราคาสะสมต้นปี	33,750
บวก ค่าเสื่อมราคาปีนี้	<u>5,275</u>
	39,025
หัก ขายบางส่วน	<u>10,500</u>
∴ ค่าเสื่อมราคาสะสมปลายปี	<u>28,525</u>

ร้านรวมการค้า

งบดุล

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2534

สินทรัพย์

สินทรัพย์หมุนเวียน

เงินสด		34,500
ลูกหนี้	48,000	
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ (3)	<u>1,440</u>	46,560
ตัวเงินรับ		12,000
สินค้าคงเหลือ		58,000
วัสดุสำนักงาน		2,400
ค่าเช่าจ่ายล่วงหน้า		<u>1,800</u>
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		<u>155,260</u>

ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

อุปกรณ์สำนักงาน		59,000
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม (ค)	<u>28,525</u>	30,475
ที่ดิน		<u>200,000</u>
รวมสินทรัพย์ถาวร		<u>230,475</u>
รวมสินทรัพย์		<u>385,735</u>

หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น

หนี้สินหมุนเวียน

เจ้าหนี้	61,000	
ค่าน้ำ-ค่าไฟค้างจ่าย	1,600	
ดอกเบี้ยค้างจ่าย (8)	<u>3,000</u>	
รวมหนี้สินหมุนเวียน		<u>65,600</u>

หนี้สินระยะยาว

เงินกู้	<u>100,000</u>	
รวมหนี้สิน		165,600

ส่วนของผู้ถือหุ้น

ทุนคงเหลือ 1 ม.ค. 34 (ข)	180,750	
บวก กำไรสุทธิ	<u>41,385</u>	
	222,135	
หัก เงินถอน	<u>2,000</u>	<u>220,135</u>
∴ รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น		<u><u>385,735</u></u>

แสดงในรูปการคำนวณได้ดังนี้ :-

1. จำนวนยอดขาย

ลูกหนี้คงเหลือปลายปี		48,000
บวก เก็บเงินจากลูกหนี้	250,000	
รับชำระหนี้เป็นตัวแทนรับ*	22,000	
ตัดหนี้สูญ	1,000	
รับคืนสินค้า	500	
ส่วนลดจ่าย	<u>1,200</u>	<u>274,700</u>
		322,700
หัก ลูกหนี้คงเหลือต้นปี		<u>50,000</u>
∴ ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ		272,700
บวก ขายสินค้าเป็นเงินสด		<u>150,000</u>
∴ ยอดขาย		<u><u>422,700</u></u>

*รับชำระหนี้เป็นตัวเงินรับ จำนวนได้ดังนี้ :-

ตัวเงินรับปลายปี		12,000
บวก เก็บเงินตามตัวเงินรับ		<u>40,000</u>
		52,000
หัก ตัวเงินรับต้นปี		<u>30,000</u>
∴ รับชำระหนี้เป็นตัวเงินรับ		<u><u>22,000</u></u>
2. จำนวนยอดซื้อ		
เจ้าหนี้คงเหลือปลายปี		61,000
บวก จ่ายชำระหนี้ให้เจ้าหนี้	240,000	
ส่งคืนสินค้า	1,000	
ส่วนลดรับ	<u>2,000</u>	<u>243,000</u>
		304,000
หัก เจ้าหนี้คงเหลือต้นปี		<u>75,000</u>
∴ ซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ		229,000
บวก ซื้อสินค้าเป็นเงินสด		<u>30,000</u>
∴ ยอดซื้อ		<u><u>259,000</u></u>
3. จำนวนหนี้สงฆ์จะสูญ		
ค่าเผื่อหนี้สงฆ์จะสูญคงเหลือปลายปี (48,000 × 3%)		1,440
บวก ตัดหนี้สูญ		<u>1,000</u>
		2,440
หัก ค่าเผื่อหนี้สงฆ์จะสูญคงเหลือต้นปี		<u>2,000</u>
∴ หนี้สงฆ์จะสูญ		<u><u>440</u></u>
4. จำนวนวัสดุสำนักงานใช้ไป		
วัสดุสำนักงานคงเหลือต้นปี		4,000
บวก ซื้อวัสดุสำนักงาน		<u>2,900</u>
		6,900
หัก วัสดุสำนักงานคงเหลือปลายปี		<u>2,400</u>
∴ วัสดุสำนักงานใช้ไป		<u><u>4,500</u></u>

5. จำนวนค่าเช่า

ค่าเช่าจ่ายล่วงหน้าต้นปี	3,000
บวก จ่ายค่าเช่า	<u>12,000</u>
	15,000
หัก ค่าเช่าจ่ายล่วงหน้าปลายปี	<u>1,800</u>
∴ ค่าเช่า	<u><u>13,200</u></u>

6. จำนวนค่าเสื่อมราคาและกำไรขาดทุนจากการจำหน่าย

จำนวนเหมือนเดิม

7. จำนวนค่าน้ำ—ค่าไฟ

ค่าน้ำ—ค่าไฟค้างจ่ายปลายปี	1,600
บวก จ่ายค่าน้ำ—ค่าไฟ	<u>8,000</u>
	9,600
หัก ค่าน้ำ—ค่าไฟต้นปี	<u>1,500</u>
∴ ค่าน้ำ—ค่าไฟ	<u><u>8,100</u></u>

8. จำนวนดอกเบี้ยจ่าย

ดอกเบี้ยค้างจ่ายปลายปี $(100,000 \times \frac{18}{100} \times \frac{2}{12})$	3,000
บวก จ่ายค่าดอกเบี้ย	<u>31,500</u>
	34,500
หัก ดอกเบี้ยค้างจ่ายต้นปี	<u>6,000</u>
∴ ดอกเบี้ยจ่าย	<u><u>28,500</u></u>

9-15 เหมือนเดิม

การเปลี่ยนจากระบบบัญชีเดี่ยวเป็นระบบบัญชีคู่

เมื่อกิจการที่บันทึกบัญชีจากระบบบัญชีเดี่ยว ประสบความสำเร็จจะเปลี่ยนเป็นระบบบัญชีคู่เมื่อใด ก็ให้จัดทำงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันนั้น โดยรวบรวมรายการสินทรัพย์ หนี้สิน จากนั้น

นำรายการในงบแสดงฐานะการเงินมาบันทึกในรายการเปิดบัญชี แล้วผ่านรายการไปบัญชีแยกประเภททั่วไป

งบแสดงฐานะการเงินก็คืองบดุลนั่นเอง แต่จำนวนเงิน สินทรัพย์ หนี้สินนั้นได้มาจากหลักฐานการสอบถามและสำรวจข้อเท็จจริงต่าง ๆ ดังนี้ :-

1. เงินสด	ทราบได้จากยอดคงเหลือสิ้นปีในสมุดเงินสด และจากการตรวจนับเงินสด
2. เงินฝากธนาคาร	ทราบได้จากสมุดเงินฝากหรือจากใบแจ้งยอดเงินฝากธนาคาร
3. ลูกหนี้	ทราบได้จากบิลค้างชำระ
4. ตัวเงินรับ	ทราบได้จากจำนวนตัวแลกเงิน และตัวสัญญาใช้เงินที่คงเหลือในมือ
5. รายได้ค้างรับ	ทราบได้จากการรับเงินครั้งสุดท้ายและสอบถามจากเจ้าของกิจการ
6. สินค้าคงเหลือ	จากการตรวจนับและตีราคา
7. วัสดุสำนักงาน	จากการตรวจนับและตีราคา
8. ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า	จากการสอบถามเจ้าของกิจการและการจ่ายเงิน
9. สินทรัพย์ถาวร	จากการตรวจนับและสอบถามเจ้าของกิจการ
10. เจ้าหนี้	จากบิลค้างชำระ
11. ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	จากการจ่ายเงินครั้งสุดท้ายและสอบถามเจ้าของ
12. ตัวเงินจ่าย	สอบถามเจ้าของกิจการ
13. รายได้รับล่วงหน้า	จากการรับเงินและสอบถามเจ้าของกิจการ
14. เงินกู้	จากสัญญากู้เงินและสอบถามเจ้าของกิจการ
15. ทุน	ได้จากสินทรัพย์หักด้วยหนี้สิน

จากตัวอย่างเดิม ร้านรวมการค้า ต้องการเปลี่ยนเป็นระบบบัญชีคู่ในปี 2535 เราก็นำรายการในงบดุล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2534 มาบันทึกรายการเปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป ดังนี้ :-

สมุดรายวันทั่วไป

2535					
ม.ค.	1	เงินสด	101	34,500	—
		ลูกหนี้	102	48,000	—
		ตัวเงินรับ	104	12,000	—
		สินค้าคงเหลือ	105	58,000	—
		วัสดุสำนักงาน	106	2,400	—
		ค่าเช่าจ่ายล่วงหน้า	107	1,800	—
		อุปกรณ์สำนักงาน	130	59,000	—
		ที่ดิน	140	200,000	—
		ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	103		1,440
		ค่าเสื่อมราคาสะสม	131		28,525
		เจ้าหนี้	201		61,000
		ค่าน้ำ—ค่าไฟค้างจ่าย	202		1,600
		ดอกเบียค้างจ่าย	203		3,000
		เงินกู้	205		100,000
		ทุน	301		220,135
		บันทึกสินทรัพย์ หนี้สิน และทุน ณ วันที่ 1 ม.ค. 35)			

จากนั้นก็ผ่านรายการจากสมุดรายวันทั่วไปไปยังสมุดบัญชีแยกประเภททั่วไปเมื่อเกิดรายการค้าต่อไป จะบันทึกตามระบบบัญชีคู่ต่อไป